

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' אחריהן במקומן אין זכרון: (ב) רשב"ם ד"ה להודיען וכו' לא היה יכול לומר כשהן יוצאין טעונין וכו' שאפילו הכי אין זכרון:

גליון הש"ס

גמ' א"ל ר"י ה"ה וכו'. ק"ל דאם כן גס מנהגם ליכא מיונתא דעס לומר להכריחא דשני מוקס זכרון לנכח אחא כתי' וזאתו סבר מתי': רשב"ם ד"ה ה"ג ת"ב דר"ח ובתו' ד"ה ת"ב דר"ח. קשה לי למאי הוצרכו הא כשפוטו מנא דלא מייתי ראיה מבתי' דלעיל ד"ל דנקט עקרו לרבותא דר"י ודכדא לעיל א"כ לא יוחגו לא ממייתא סייעתא מהך ברייתא דלא קמי פלוגתא א"כ דנקט עקרו מוכח דדוקא בטעונה זכרה במקומה:

מוסף תוספות

- א. מפני שעוקל לשמש האוכלים. מוס' ר"פ. ב. [דן] א"כ ה"ל למימר השמש מברך אחר כל פריסה ופריסה וכו' וממלא ידענא דצריך לברך המוציא אם יוכל לשמש מברך אחר עקרו פריסה אחרת. מוס' הרא"ש. ג. כדמשמע לישנא. מוס' מולין ט. ד. דמצריך שיניחו שם זקן או חולה. ט. ה. שאם נזכר אדם בתוך סעודתו שלא התפלל ועמד להתפלל. מוס' הרא"ש. ו. לא הוי גמר סעודה. מוס' מולין ט. ז. דאמר בכל ענין אינו צריך לברך. מוס' ר"פ.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קב.

מאן סנה. להך ברייתא דקמתי אע"ג דזכרים טעונין זכרה לאחריהן זכרון לזכרון רבי יהודה היא: **זכרים** שהיו מסובין ועקרו כו' ולא גרסינן לשטוס יין: ומקשינן **אלא טעמא דזכרים טעונין זכרה לאחריהם.** משום הכי פליגי רבנן עליה דר' יהודה: הא דזכרים שאין טעונין זכרה לאחריהן אפילו.

רבנן מודו לזכרון לזכרון פסעס אחרת בתמלה: **לימא סיהוי טיוכסא דרבי יוחנן.** דאמר לעיל [קא]: שינוי מקום אין זכרון לזכרון ולא מפליג בין דזכרים לטעונין לדזכרים שאינן טעונין: **לאו ארוביניה חדא זימנא.** לעיל [סס]: ה"ג **סניא כווסיה דרב חסדא זכרים שהיו מסובין לשטוס יין כו'.** והיינו כרב חסדא דאמר דזכרים טעונין זכרה לאחריהן (ב) אין זכרון לזכרון והא כהדיא מסייעא לרב חסדא מדקמתי יין אצל זכריה דלעיל לא תנא יין זכריה: **ואומר עליו קידוש היום.** בזמנא סעודתו: **ושני.** מיד אומר עליו זכריה ומוסיף ומפסיק כדאמר ר' יהודה לעיל ומהו האויל והגיע עונת קידוש זכרון לקדש תמלה. לא גרסינן ראשון אומר עליו זכרה המזון שני אומר עליו קדושת היום: גמרו

רשב"ם

גמרו

מאן סנה עקירוס. מאן סנה להך בריית' דקמתי אע"ג דזכרים טעונין זכרה לאחריהן במקומן זכרון לזכרון רבי יהודה היא: ה"ג **זכרים שהיו מסובין ועקרו רגליהם כו' ולא גרסינן לשטוס יין:** א"ר יהודה **זכרה דזכרים אמורים כו'.** מכלל דרבנן פליגי עליה זכריה דאע"ג דלא הניחו שם מקלט זכרים אין זכרון לזכרון כרב חסדא דא"ר יוחנן בעירובין זכרון חלון (דף פג.) כל מקום שאמר ר' יהודה זכרה לחלוק אימתי לפרש דברי חכמים זכ: ומקשינן **אלא טעמא דזכרים טעונין זכרה לאחריהן.** משום הכי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה הא דזכרים שאין טעונין אפי' רבנן מודו לזכרון פסעס אחרת בתמלה: **לימא סיהוי טיוכסא דרבי יוחנן.** דאמר לעיל [קא]: שינוי מקום אין זכרון לזכרון ולא מפליג בין דזכרים לטעונין זכרה לאחריהן זכרון לזכרון רבי יהודה היא: **זכרים** שהיו מסובין ועקרו כו' ולא גרסינן לשטוס יין: ומקשינן **אלא טעמא דזכרים טעונין זכרה לאחריהם.** משום הכי פליגי רבנן עליה דר' יהודה: הא דזכרים שאין טעונין זכרה לאחריהן אפילו.

מאן תנא עקירות רבי יהודה דתניא חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש כשהן יוצאין אין טעונין זכרה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין זכרה לכתחלה אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שהניחו שם מקצת חברים אבל לא הניחו שם מקצת חברים כשהן יוצאין טעונין זכרה למפרע וכשהן חוזרין טעונין זכרה לכתחלה אלא טעמא דבדבריהם הטעונין זכרה לאחריהן במקומן דכשהן יוצאין אין טעונין זכרה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין זכרה לכתחלה אבל דברים שאין טעונין זכרה לאחריהן במקומן אפילו לרבנן כשהן יוצאין טעונין זכרה למפרע וכשהן חוזרין טעונין זכרה לכתחילה לימא תיהו תיובתא דר' יוחנן (ג) ולא מי ארוביניה חדא זימנא נימא מהא גמ' תיהו תיובתא * אמר לך ר' יוחנן הוא הדין דאפילו דברים שאין טעונין זכרה לאחריהם במקומן גמי אין צריכין לברך והא דקמתי עקרו רגליהן להודיעך כחו דר' יהודה דאפילו דברים שטעונין זכרה לאחריהן במקומן טעמא דהניחו מקצת חברים אבל לא הניחו מקצת חברים כשהן יוצאין טעונין זכרה למפרע וכשהן חוזרין טעונין זכרה לכתחלה תניא כוותיה דרב חסדא חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום מביאין לו כוס של יין ואומר עליו קדושת היום ורבי יהודה ר' יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך גמרו

לזכרון היינו לפניו ולא למפרע וכן פירש רשב"ם ור"ח לקמן (ד' קג): **אימסר לנו למימתי עד דזכריתו זכריה** ואע"פ שלא היה יודע אם רואים לשתות זכרה מ"מ היה מורה להם שלא ישתו זכרה וכן נראה עיקר דהא זכריה כל הזכר (מולין דף קו): **אמר השמש זכרון על כל פרוסה ופרוסה לפי שמסכת דעמו (א) ולא משמע שיטרוך בכל פעם לזכרון זכרה המזון (ב) ועוד לזכרון זכרי חד זכרון אכסא קמא ואכסא דזכריתא זכריה ומימתי ראייה מהך וזכריתא דאסור למימתי עד שיזכר ואי זכריה ומימתי שפיר אצל אי אסור למימתי עד שיזכר זכריה (ג) מנא ליה דאמר זכרה המזון יטרוך לזכרון זכריה (ד) אף על פי שיש לדחות דמוכח שפיר דאי אחר זכריה (ה) אין זכרון זכריה (ו) דלא מ"מ אף הפסק זכריה וזכריתא דאמר למימתי אצל לא משמע הכי מדלא מ"מ עד דזכריתו זכרה המזון זכריה (ז) וזכריתא דאמר כיון דהזכריתא זכרה המזון זכריה (ח) אלא עדינן כרב ששת דמחמיר וטפי עדין. וכן ר' יוחנן כיון דאיתותב ודחור דבריו וקימא לן דכל שני מקום צריך לברך וכן הלכה. תניא חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך. ת"ד בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום מביאין לו כוס ראשון ומקדש שני מברך עליו זכרה המזון דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר אוכלין עד שתחשך.**

והוא רב נחמן בר יצחק מאן תנא עקירות זכרון להניח שם זקן או חולה ר' יהודה היא. דתניא חברים שהיו מסובין עקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש. כשיוצאין אין טעונין זכרה למפרע, וכשהחזרו אין טעונין זכרה לכתחלה. אמר ר' יהודה ב"ר"א כשהניחו שם זקן או חולה וכו'. וכיון דסלקא לדרב חסדא בקושיא אצ"ג דמוקמי לה כ"י יהודה, שנייה הוא ולא סמכין עלה [להקל]. אלא דבריו דרבי יוחנן דמחמיר וטפי עדין. וכן ר' יוחנן כיון דאיתותב ודחור דבריו וקימא לן דכל שני מקום צריך לברך וכן הלכה. תניא חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך. ת"ד בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום מביאין לו כוס ראשון ומקדש שני מברך עליו זכרה המזון דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר אוכלין עד שתחשך.

אמר רבי יהודה: **ועקרו רגליהם יצ"ח אבהב"נ כו'.** מכאן משמע שאם שכח להתפלל ומוכר בזמנא סעוד' והתפלל שא"ז זכרה אפי' לכתחלה ומה שהביא ה"ר יוסף טוב ראייה (א) מפרק כסוי הדם

(מולין דף פו.) דאמר משתא זכרוני זכריה דהדי לא אפשר שזכרון לזכרון זכריה ולטול דיו אינה ראייה דדוקא גבי זכריה הכי דהוי הפסק וגמר סעודה אצל תפלה אע"ג דמיכל ולוי זכריה דהדי לא אפשר אין זכרון כלום: **תניא** כוותיה דרב חסדא. פי' רשב"ם הא דלא מימתי כרב חסדא מרבנן דר' יהודה (א) משום זכריה לא קמתי זכריה יין וזה פי' לפי שיטתו דגרסי' הכא יין ו"ל משום הכי לא מימתי סייעתא מינה משום דאיכא דאמרי דכנהדרין (ד' ה.) דזכרה נמי לפרש ואע"ג דחזרו מימתי ראייה לרב חסדא דטעמא שינוי מקום לזכרון לזכרון משום שעמידתו ממקומו היא גמר אכילתו וה"ה נמי חזרו:

ה"ג הדעת בינתים למה יחזור ויצרך אצל כו' דר' יהודה עדיף טפי שמחמיר שמי חומרות על דברי חכמים דלא מיבעיא דזכרים שאין צריכין זכרה לאחריהן במקומן שחייב (אחריהם) לזכרון אע"פ שחזריו פוטריין אלא אפילו דזכרים הצריכין זכרה אחריהן במקומן נמי דחייב להלך הכא כו' דאכסא דזכריתא זכריה ומימתי ראייה מהך וזכריתא דאסור למימתי עד שיזכר ואי זכריה ומימתי שפיר אצל אי אסור למימתי עד שיזכר זכריה (ג) מנא ליה דאמר זכרה המזון יטרוך לזכרון זכריה (ד) אף על פי שיש לדחות דמוכח שפיר דאי אחר זכריה (ה) אין זכרון זכריה (ו) דלא מ"מ אף הפסק זכריה וזכריתא דאמר למימתי אצל לא משמע הכי מדלא מ"מ עד דזכריתו זכרה המזון זכריה (ז) וזכריתא דאמר כיון דהזכריתא זכרה המזון זכריה (ח) אלא עדינן כרב ששת דמחמיר וטפי עדין. וכן ר' יוחנן כיון דאיתותב ודחור דבריו וקימא לן דכל שני מקום צריך לברך וכן הלכה. תניא חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך. ת"ד בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום מביאין לו כוס של יין ואומר עליו קדושת היום ורבי יהודה ר' יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך גמרו

גמרו